

PROGRAM WYCHOWAWCZY

Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Wiśniowej Górze

Uchwalony przez Radę Pedagogiczną i Radę Rodziców
Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Wiśniowej Górze
w dniu 27.10.2009 r.

PODSTAWY PRAWNE DO TWORZENIA PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

1. Konstytucja RP
2. Ustawa o systemie oświaty z późniejszymi zmianami
3. Ustawa z dnia 11 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw
4. Karta Nauczyciela
5. Podstawa programowa kształcenia ogólnego

PROGRAM WYCHOWAWCZY SZKOŁY ZOSTAŁ UTWORZONY W OPARCIU O STATUT SZKOŁY, WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM OCENIANIA, SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI I TWORZY SPÓJNĄ CAŁOŚĆ Z PROGRAMEM NAUCZANIA

CELE PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

Zadania ogólnoszkolne:

- integracja społeczności szkoły wokół celów;
- stworzenie warunków bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów na terenie szkoły;
- wykorzystanie systemu oceniania jako środka osiągania celów wychowawczych;
- promowanie postępów w nauce i zachowaniu;
- prezentacja osiągnięć uczniów;
- wzbogacanie systemu nagradzania uczniów;
- tworzenie atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych;
- doskonalenie systemu diagnozy, profilaktyki, terapii pedagogicznej i psychologicznej;
- rozwijanie systemu pomocy materialnej dla uczniów;
- wspieranie samorządności uczniów;
- tworzenie warunków do wykorzystania zdobytych kompetencji w praktycznych sytuacjach;
- włączanie się do inicjatyw środowiska lokalnego.

Zadania wychowawcy klasy:

- kształcenie nawyków przestrzegania zasad bezpieczeństwa oraz odpowiedniego zachowania w różnych sytuacjach;
- diagnozowanie potrzeb zespołu i poszczególnych uczniów;
- koordynowanie pracy wychowawczej;
- wykorzystywanie potencjału grupy do wspierania jej członków;
- wdrażanie do samooceny zachowania;
- organizowanie czasu wolnego;
- promowanie osiągnięć uczniów;
- kierowanie uczniów na badania pedagogiczno – psychologiczne;
- wnioskowanie o zorganizowanie pomocy materialnej uczniom;
- przygotowywanie uroczystości;
- planowanie i prowadzenie lekcji wychowawczej zgodnie z planem pracy oraz z zakładanymi celami;
- zapoznanie z prawami i obowiązkami dziecka, ucznia, obywatela;
- inspirowanie pracy zespołowej w klasie, przydzielanie zespołom prac na rzecz klasy i szkoły;
- współpraca z rodzicami uczniów, specjalistami ze szkoły i spoza niej.

Zadania nauczycieli zajęć edukacyjnych:

- realizowanie treści programowych zgodnie ze specyfiką zajęć w aspekcie realizacji celów wychowawczych – dostarczanie wiedzy, kształcenie umiejętności i postaw;
- współpraca z wychowawcą – realizacja strategii wychowawczych klasy, respektowanie zasad, ustaleń;
- przygotowywanie uroczystości, zawodów, konkursów;
- propagowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów;
- inspirowanie pracy zespołowej w czasie lekcji;
- inspirowanie aktywności pozalekcyjnej uczniów;
- stwarzanie sytuacji umożliwiających samoocenę i ocenę grupy;
- wnioskowanie o diagnozę psychologiczną;
- uwzględnianie zaleceń specjalistów w pracy z uczniem;
- formułowanie oczekiwań wobec uczniów dotyczących ich osiągnięć edukacyjnych i zachowania.

Zadania specjalistów:

- współpraca z wychowawcami, nauczycielami zajęć edukacyjnych oraz ośrodkami pomagającymi dziecku i rodzinie;
- dostarczanie wiedzy, kształcenie umiejętności i postaw uczniów, nauczycieli, rodziców;
- diagnozowanie przyczyn trudności w nauce, zachowaniu;
- rozpoznawanie potrzeb, oczekiwań uczniów;
- wspomaganie wychowawców w diagnozie, planowaniu i realizacji programu wychowawczego;
- prowadzenie zajęć profilaktycznych, wychowawczych i terapeutycznych;
- współpraca z rodzicami oraz środowiskiem lokalnym;
- wypracowanie strategii działań w przypadku pojawienia się problemu wychowawczego.

METODY PRACY WYCHOWAWCZEJ

1. Metody podające (informacyjne)

- opis
- opowiadanie
- wyjaśnienie

2. Metody poszukujące (problemowe)

- pogadanka heurystyczna
- dyskusja
- klasyczna metoda problemowa
- zabawy i gry dydaktyczne (gry symulacyjne, gry dydaktyczne, giełda pomysłów, gry komputerowe)

3. Metody waloryzacyjne (eksponujące)

- metoda impresyjna
- metoda inscenizacji
- metoda ekspresyjna

4. Metody operatywne

- metoda ćwiczeń
- metoda praktycznego działania

FORMY PRACY

1. Praca indywidualna
2. Praca w grupach
3. Praca w zespołach zadaniowych

WARTOŚCI WYCHOWAWCZE

Nauczyciele w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych kierują się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną z poszanowaniem godności osobistej ucznia.

Dążą do poszanowania wartości uniwersalnych: dobra, prawdy, poczucia piękna, obowiązku, odpowiedzialności, otwartości w kontaktach z ludźmi, akceptacji i tolerancji dla „inności” drugiego człowieka, wrażliwości estetycznej, działalności na rzecz najbliższego środowiska.

Przygotowują wychowanków do życia w rodzinie i społeczeństwie, do odpowiedzialnego współtworzenia świata i odnajdywania w nim własnego miejsca.

DORAŻNYM ŚRODKIEM W CODZIENNEJ PRACY Z UCZNIEM JEST SYSTEM NAGRÓD I KAR

NAGRODY

1. Pochwała udzielona przez wychowawcę wobec klasy
2. Pochwała udzielona przez dyrektora wobec całej społeczności szkolnej
3. Wyróżnienie przez dyrektora wobec rodziców
4. List pochwalny dyrektora szkoły i wychowawcy klasy do rodziców ucznia
5. Dyplom
6. Nagroda książkowa lub rzeczowa
7. Wpis do kroniki szkolnej
8. Wpis na szkolną stronę internetową

KARY

1. Udzielenie upomnienia ustnego uczniowi przez wychowawcę klasy lub dyrektora szkoły
2. Udzielenie nagany ustnej przez dyrektora szkoły
3. Zakaz uczestnictwa w wycieczkach i innych imprezach organizowanych przez szkołę
4. Zakaz reprezentowania szkoły na zewnątrz
5. Udzielenie upomnienia z adnotacją w zeszycie uwag, dzienniku lekcyjnym
6. Powiadomienie rodziców o nagannym zachowaniu ucznia
7. Wezwanie rodziców
8. Za szczególnie rażące naruszenie zasad współżycia społecznego uczeń może być przesunięty do klasy równoległej na podstawie wniosku wychowawcy, po zaopiniowaniu rady pedagogicznej

KLASA I

CELE OPERACYJNE	ZADANIA NAUCZYCIELA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	EWALUACJA
Uczeń ma poczucie przynależności do klasy.	Rozpoznanie środowiska rodzinnego ucznia. Stwarzanie sytuacji wychowawczych integrujących zespół klasowy.	<ul style="list-style-type: none"> • ankieta dla rodziców • rozmowa z rodzicami • cykl zajęć integracyjnych • zabawy integracyjne, organizowanie imprez klasowych: imieniny, urodziny, andrzejki, mikołajki, wigilia klasowa • wspólne spędzanie z uczniami przerw między zajęciami 	Wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor, rodzice.	Analiza ankiety, przygotowanie raportu na temat form pomocy socjalnej, założenie kroniki klasowej.
Uczeń staje się pełnoprawnym członkiem społeczności szkolnej.	Przygotowanie uczniów do uroczystości aktu pasowania pierwszoklasistów.	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie programu artystycznego. • wykonanie prac przez uczniów. • wręczenie uczniom pamiątkowych dyplomów 	Wychowawca, rodzice, dyrektor szkoły, Komitet Rodzicielski.	Wpis do kroniki szkolnej i klasowej, opinie rodziców i uczniów.

<p>Uczeń znajduje swoje miejsce w grupie i działa w niej. Szanuje cudze i osobiste dobro materialne.</p>	<p>Ustalenie grup zadaniowych i przydział ról.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dbałość o porządek w swoim miejscu pracy • zapoznanie i wdrażanie do wypełniania obowiązków dyżurnego • scenki rodzajowe • konkurs czystości sal lekcyjnych 	<p>Wychowawca, uczniowie, samorząd ucz., dyrektor szkoły.</p>	<p>Obserwacja, samoocena uczniów, rozmowa, rozstrzygnięcie konkursu.</p>
<p>Zna podstawowe zasady bezpieczeństwa i normy właściwego zachowania w szkole i według nich postępuje.</p>	<p>Zapoznanie uczniów z podstawowymi normami obowiązującymi w szkole.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zredagowanie z uczniami regulaminu zachowania się w szkole 	<p>Wychowawca, rodzice, dyrektor szkoły.</p>	<p>Przestrzeganie zasad fair play, pozytywnie prezentowanie się na wszelkiego rodzaju imprezach kulturowych i sportowych.</p>
<p>Uczeń potrafi prezentować siebie na forum klasy i środowiska rówieśniczego.</p>	<p>Organizowanie występów uczniów na forum klasy i szkoły.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiadamy o sobie i swojej rodzinie • prezentacja własnych zalet 	<p>Wychowawca, rodzice, pedagog szkolny.</p>	<p>Rozmowy, opinie, wnioski.</p>

Uczeń szanuje odmiennosc poglądów innych ludzi, uczy się tolerancji.	Zapoznanie uczniów z idea tolerancji.	<ul style="list-style-type: none"> • Zaprezentowanie obszarów, gdzie zasady tolerancji są łamane 	Wychowawca, rodzice, pedagog szkolny.	Rozmowy, opinie, wnioski.
Uczeń zna i rozumie znaczenie symboli narodowych i szanuje je.	Zapoznanie uczniów z insygniami Rzeczypospolitej Polskiej oraz z symbolami szkolnymi.	<ul style="list-style-type: none"> • prezentacja sztandaru szkoły, godła i flagi narodowej • nauka hymnu narodowego i pieśni szkoły • konkursy plastyczne i medialne • nauka wiersza „Kto ty jesteś”. 	Wychowawca, dyrektor szkoły, rodzice.	Obserwacja, rozmowa.
Uczeń kultywuje tradycje narodowe i regionalne.	Stworzenie sytuacji patriotycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • udział w obchodach świąt narodowych, regionalnych i religijnych 	Wychowawca, dyrektor szkoły, dyrektor GOK.	Obserwacja, rozmowa.

KLASA II

1. Poznanie i akceptacja siebie oraz innych w różnych sytuacjach.

CELE OPERACYJNE	ZADANIA NAUCZYCIELA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	EWALUACJA
Uczeń poznaje zasady głosowania. Potrafi umotywić zgłoszoną kandydaturę.	Nadzoruje wybór samorządu klasowego.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka z elementami dyskusji • wybory 	Wychowawca.	Wpis do kroniki klasowej.
Uczeń poznaje swoje prawa i obowiązki.	Przedstawia prawa i obowiązki ucznia.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka z elementami dyskusji • praca w grupach • drama 	Wychowawca.	Obserwacja, samoocena.
Uczeń otacza opieką młodszych.	Przygotowanie uczniów do udziału w ślubowaniu klas I.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka z elementami dyskusji • wykonanie podarunku dla kl. I 	Wychowawca.	Wpis do kroniki klasowej i szkolnej.
Uczeń umie rozwiązywać konflikty bez agresji i przemocy.	Wskazuje jak rozwiązywać konflikty bez agresji i przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka • zajęcia integrujące grupę • spotkanie z policjantem • drama 	Wychowawca, pedagog.	Obserwacja dzieci podczas wyjść i wycieczek, analiza i samoocena.

<p>Uczeń jest wrażliwy na potrzeby kolegów i koleżanek Potrafi przyjąć pomoc i podzielić się swoimi umiejętnościami.</p>	<p>Stwarza sytuacje wychowawcze umożliwiające budowanie empatii i wzajemnego szacunku w grupie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • drama • scenki rodzajowe • organizowanie pomocy koleżeńskiej • cykl zajęć nt. „Budowanie empatii w grupie”. 	<p>Wychowawca, pedagog szkolny.</p>	<p>Samoocena uczniów, rozmowy i wnioski.</p>
<p>Poznaje zasady bezpiecznego zachowania się w ruchu drogowym podczas zabaw.</p>	<p>Zapoznaje dzieci z regulaminem bezpiecznego uczestnika ruchu drogowego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka z policjantem • historyjka obrazkowa • ćwiczenia praktyczne • udział w konkursach nt. bezpieczeństwa 	<p>Wychowawca, dyrektor szkoły.</p>	<p>Analiza i wyciągnięcie wniosków.</p>
<p>Uczeń poznaje atrakcyjne turystycznie miejsca swojej ojczyzny.</p>	<p>Przygotowuje i organizuje wycieczkę turystyczno – krajoznawczą oraz pielgrzymki do Częstochowy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka • prezentacja wiedzy uczniów nt. wybranego miejsca wycieczki 	<p>Wychowawca, katecheci.</p>	<p>Wpis do kroniki klasowej, obserwacja, notatki z wycieczki.</p>

2. Orientacja zawodowa

Uczeń potrafi opowiedzieć o pracy zawodowej rodziców.	Stwarza sytuacje sprzyjające poznaniu różnych zawodów.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka • rozmowa ze szkolną pielęgniarką • drama • wycieczki na pocztę, do sklepu, piekarni i OSP	Rodzice, wychowawca, pielęgniarka.	Obserwacja, wpis do kroniki klasowej.
---	--	--	------------------------------------	---------------------------------------

3.Tradycje narodowe i rodzinne.

Uczeń z szacunkiem odnosi się do dorobku kulturowego regionu i kraju i aktywnie uczestniczy w obchodach świąt.	Uświadamia potrzebę podtrzymywania i wzmacnianie więzi oraz tradycji rodzinnych.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka • udział w uroczystych apelach dotyczących święta patrona oraz odzyskania niepodległości • konkurs plastyczny „Nasz patron” • projekcja filmów • konkurs plastyczny na pisankę wielkanocną i na kartkę bożonarodzeniową • kolędowanie • udział w jasełkach • organizacja pierwszego dnia wiosny • andrzejki	Wychowawca.	Wyniki konkursów, wpis do kroniki szkolnej.
--	--	---	-------------	---

Uczeń szanuje godność osobistą człowieka niezależnie od wieku.	Nauczyciel przygotowuje klasowe uroczystości z okazji Dni Babci, Dziadka, Matki i Ojca.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka • organizacja uroczystości z okazji Dnia Babci i Dziadka oraz Dnia Matki i Ojca 	Wychowawca.	Wpis do kroniki klasowej, samoocena.
--	---	--	-------------	--------------------------------------

4.Ochrona środowiska naturalnego.

Uczeń potrafi obserwować i dbać o środowisko naturalne.	Nauczyciel wskazuje rośliny i zwierzęta objęte ochroną. Uzasadni potrzebę ochrony środowiska naturalnego. Zachęci uczniów do udziału w zajęciach koła krajoznawczo – przyrodniczo-ekologicznego Sformułuje zadania ekologa.	<ul style="list-style-type: none"> • filmy przyrodnicze • plakat • spotkanie z leśnikiem • wystawy • konkursy plastyczne i fotograficzne • wycieczki do Rogowa, Ogrodu Botanicznego, Palmiarni i Zoo 	Wychowawca, leśniczy.	Wyniki konkursów, samoocena, wpisy do kroniki klasowej i szkolnej.
---	---	--	-----------------------	--

KLASA III

CELE OPERACYJNE	ZADANIA NAUCZYCIELA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	EWALUACJA
Uczeń zna swoje prawa i obowiązki.	Wybory do samorządu klasowego.	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie kampanii wyborczej • prezentacja kandydatów • powołanie komisji wyborczej • przeprowadzenie wyborów • podział funkcji 	Wychowawca, rodzice.	Ocena organizacji wyborów.
	Przypomnienie praw i obowiązków uczniów.	<ul style="list-style-type: none"> • prezentacja praw i obowiązków ucznia • dyskusja i wyjaśnienie kwestii spornych • spotkanie z dyrektorem szkoły • spotkanie z przedstawicielami samorządu szkolnego 	Wychowawca, opiekun samorządu szkolnego, dyrektor szkoły.	Ankieta dotycząca znajomości praw i obowiązków ucznia.
	Opracowanie planu pracy samorządu klasowego.	<ul style="list-style-type: none"> • ustalenie zadań i przydział funkcji • prezentacja planu pracy na forum klasy 	Wychowawca, uczniowie-przedstawiciele samorządu szkolnego.	Ocena realizacji założonych działań.

Prawa dziecka.	Zapoznanie z Deklaracją Praw Dziecka.	<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie gazetki ściennej 	Pedagog szkolny, wychowawca, uczniowie.	Sondaż na temat respektowania praw dziecka w środowisku lokalnym
Uczeń ma poczucie własnej wartości.	Kształtowanie umiejętności pozytywnego myślenia na swój temat. Definiowanie pojęć: sukces, zadowolenie, satysfakcja.	<ul style="list-style-type: none"> w ramach programu profilaktycznego warsztaty: „Rozwijanie poczucia własnej wartości” 	Pedagog, wychowawcy, nauczyciele, rodzice.	Ocena zajęć dokonana przez uczniów.
Uczeń ma poczucie więzi z krajem ojczystym.	Przedstawienie sylwetek wielkich Polaków oraz wydarzeń historycznych.	<ul style="list-style-type: none"> uczestnictwo w uroczystościach szkolnych i lokalnych lekcja poświęcona patronowi szkoły udział w konkursie wiedzy o patronie 	Wychowawca, dyrektor szkoły, nauczyciel – bibliotekarz.	Wpis do kroniki szkolnej i klasowej, wyniki konkursu.
Rozwijanie zainteresowań kulturą innych krajów europejskich.	Zapoznanie uczniów z najważniejszymi zabytkami stolic krajów europejskich oraz z elementami innej kultury.	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka poszukiwanie informacji z różnych źródeł konkurs plastyczny – „Najciekawsza budowla zabytkowa” prezentacje kulinarne, multimedialne 	Wychowawca.	Wyniki konkursu, wystawa plastyczna, wpis do kroniki.

KLASA IV

CELE OPERACYJNE	ZADANIA NAUCZYCIELA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	EWALUACJA
Uczeń okazuje szacunek rodzicom, nauczycielom i kolegom.	Uświadomienie zasad i reguł obowiązujących w relacjach międzyludzkich.	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia integracyjne, • spotkania i uroczystości klasowe oraz szkolne z udziałem członków rodziny, • przedstawienia teatralne o charakterze profilaktycznym 	Wychowawca, pedagog szkolny, nauczyciele zajęć edukacyjnych.	Samooceń zachowań, obserwacja i rozmowy z uczniami.
Uczeń potrafi dostrzegać potrzeby innych, chętnie niesie pomoc, umie być tolerancyjny.	Przybliżenie potrzeb innych ludzi.	<ul style="list-style-type: none"> • wywiad z pedagogiem szkolnym, • wykorzystanie przykładów zawartych w dziełach literackich, • organizowanie akcji pomocy kolegom, sąsiadom, osobom starszy, i samotnym, • organizowanie akcji charytatywnych 	Wychowawca, pedagog szkolny, nauczyciele.	Podsumowanie działań związanych z pomocą potrzebującym.

<p>Uczeń umie być odpowiedzialny za postępowanie swoje i kolegów.</p>	<p>Kształtowanie umiejętności przyznania się do błędu. Kształtowanie umiejętności wyrażania własnych potrzeb. Zapoznanie z wybranymi technikami asertywnymi i sposobami stosowania ich w życiu codziennym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ankieta: „Czy jestem agresywny?” • zajęcia warsztatowe z zakresu komunikacji międzyludzkiej • zajęcia warsztatowe: „Potrzeby wszystkich są ważne” • dyskusja i kształtowanie postawy asertywnej • konkurs wypracowań: „Jak zachowam się, gdy popełnię błąd?” • lekcje wychowawcze 	<p>Wychowawca, pedagog szkolny, nauczyciele.</p>	<p>Wyniki ankiety, wnioski do dalszych działań, wyniki konkursu, ankieta na temat przebiegu zajęć warsztatowych, konsultacje z pedagogiem.</p>
<p>Uczeń potrafi docenić wagę tradycji rodzinnych, umie w nich aktywnie uczestniczyć.</p>	<p>Umacnianie więzi i tradycji rodzinnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • klasowe spotkania wigilijne • konkurs plastyczny na najładniejszą kartkę świąteczną, najciekawszą szopkę bożonarodzeniową, pisanek wielkanocną 	<p>Wychowawca, nauczyciele, rodzice, przedstawiciele samorządu szkolnego.</p>	<p>Wyniki konkursów, rozmowy na temat przebiegu działań związanych z realizacją celów.</p>
<p>Uczeń rozpoznaje odrębność ludzi i szanuje ich prawo do innych poglądów.</p>	<p>Kształtowanie właściwych postaw podczas spotkań z przedstawicielami innych narodowości.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie zwyczajów świątecznych różnych krajów 	<p>Wychowawca, nauczyciela.</p>	<p>Prezentacje uczniów.</p>

<p>Uczeń umie dbać o własne zdrowie i bezpieczeństwo.</p>	<p>Kształtowanie właściwych nawyków dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie zasad higieny osobistej- spotkanie ze szkolną pielęgniarką • pogadanki na temat zagrożeń nałogami • zajęcia warsztatowe: „Potrafię udzielić pierwszej pomocy” • praca w grupach: „Jak zdrowo spędzić czas wolny?” • udział w akcji: „Sprzątanie świata” • zdobywamy kartę rowerową 	<p>Wychowawca, nauczyciele przyrody, techniki, pielęgniarka szkolna, lekarz, rodzice.</p>	<p>Pokaz udzielania pierwszej pomocy młodszemu kolegom, liczba uczniów, którzy zdali egzamin na kartę rowerową, apel o tematyce zdrowotnej.</p>
<p>Uczeń potrafi rozpoznać zagrożenia płynące ze strony mass mediów.</p>	<p>Uzmysłowienie uczniom niebezpieczeństwa biernego przyjmowania mody, reklam. Uświadomienie konieczności właściwego doboru programów telewizyjnych Zapoznanie z zagrożeniami płynącymi z niewłaściwego korzystania z zasobów sieci internetowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka • Internet • dobór odpowiednich czasopism oraz programów RTV 	<p>Nauczyciel, pedagog.</p>	<p>Przeprowadzenie dyskusji na temat: „Zagrożenia płynące ze strony mass mediów.</p>

KLASA V

CELE OPERACYJNE	ZADANIA NAUCZYCIELA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	EWALUACJA
Uczeń potrafi się uczyć.	<p>Uświadomienie uczniom, że nauka jest procesem trwającym przez całe życie.</p> <p>Uświadomienie uczniom, że czas nauki należy planować.</p> <p>Zapoznanie uczniów z technikami uczenia się.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • samokontrola ucznia w przygotowaniu i aktywnym uczestniczeniu w lekcjach. • zajęcia warsztatowe- „jak dobrze zaplanować dzień”. • dyskusja- „każdy ma swój sposób uczenia się”. 	Uczniowie, wychowawcy, nauczyciele, rodzice.	Samocena własnej pracy, ocena pracy uczniów- plany dnia, podsumowanie dyskusji.
Uczeń potrafi rozwijać własne zainteresowania i zdolności.	<p>Zachęcenie uczniów do udziału w zajęciach pozalekcyjnych, konkursach.</p> <p>Stworzenie uczniom możliwości udziału w różnych kółkach zainteresowań.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie na terenie szkoły ciekawych zajęć pozalekcyjnych. • organizacja konkursów. • udział uczniów w wybranych zajęciach ze specjalistami. 	Dyrektor szkoły, nauczyciele, wychowawcy.	Diagnozowanie potrzeb uczniów, wyniki osiągnięć uczniów w różnych dziedzinach.
Uczeń potrafi samodzielnie inicjować i realizować zadania na rzecz klasy i szkoły.	Motywowanie uczniów i wspieranie ich w działaniach zmierzających do prezentowania własnych inicjatyw.	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie życia klasy samodzielnie przez uczniów z rolą wychowawcy jedynie wspierającą inicjatywy wychowanków • planowanie i przydział zadań • włączanie do działań uczniów nieśmiałych 	Uczniowie, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny.	Samocena realizacji podjętych działań.

<p>Uczeń zna najważniejsze wydarzenia z dziejów regionu łódzkiego.</p>	<p>Zachęcanie uczniów do poznania własnej okolicy i gromadzenia pamiątek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca w grupach- gromadzenie informacji o historii rodzinnej miejscowości oraz regionu • przeprowadzenie wywiadu z najstarszymi mieszkańcami, ciekawymi ludźmi, właścicielami firm • konkurs - „krótka historia mojej miejscowości”. 	<p>Wychowawca, uczniowie, nauczyciele języka polskiego, historii, przyrody.</p>	<p>Ocena i przegląd zebranych materiałów, napisanych prac, prezentacja zdobytych wiadomości na forum szkoły-apel, gazetka szkolna, koło polonistyczne, historyczne, przyrodnicze, rozstrzygnięcie konkursu.</p>
<p>Rodzina w życiu człowieka.</p>	<p>Zachęcanie uczniów do wypowiedzi na temat ideału rodziny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie dramy na temat różnych sytuacji rodzinnych • analiza historii filmowych • dyskusja na temat doświadczeń rodzinnych uczniów 	<p>Wychowawcy, uczniowie, nauczyciele.</p>	<p>Ocena przedstawionych scenek.</p>
<p>Uczeń wie jak zdrowo i dobrze żyć.</p>	<p>Kreowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • projekcja filmu, dyskusja na temat nawyków żywieniowych uczniów oraz sposobu spędzania wolnego czasu. • wykonanie plakatu - „jak zdrowo i mądrze żyć”. 	<p>Wychowawca, nauczyciel przyrody, pielęgniarka szkolna.</p>	<p>Podsumowanie i ocena działań.</p>

<p>Uczeń zna objawy nerwicy, depresji i sposoby radzenia sobie ze stresem.</p> <p>Uczeń rozwiązuje konflikty bez agresji i przemocy.</p>	<p>Uświadomienie uczniom przyczyn choroby i zapoznanie ze sposobami jej zapobiegania</p> <p>Dostarczenie informacji dotyczących zagadnienia jak radzić sobie z agresją.</p> <p>Wskazania instytucji i osób wspomagających</p> <p>uświadomienie że zachowania agresywne są karalne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowa i dyskusja na temat – „ jak radzić sobie ze stresem”. • konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia, także psychicznym. • program profilaktyki w walkę z agresją . • psychologiczne i rodzajowe scenki , dyskusja , analiza własnego zachowania , drama 	<p>Wychowawca, pielęgniarka szkolna, pedagog, dyrektor szkoły, nauczyciele.</p>	<p>Wyniki konkursu, ocena przedstawionych scenek, diagnoza problemu.</p>
<p>Uczeń ma poczucie, że sam kształtuje swoją przyszłość.</p>	<p>Tworzymy wzorzec idola młodzieży.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • scenki, pogadanki na temat sposobów realizacji własnych planów 	<p>Wychowawca, pedagog szkolny.</p>	<p>Rozwiązanie testów psychologicznych.</p>
<p>Uczeń poznaje zasady edukacji w innych krajach Unii Europejskiej.</p>	<p>Zapoznanie uczniów z systemach edukacji w różnych krajach UE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • scenki, pogadanki, dyskusja, • analiza informacji z różnych źródeł 	<p>Wychowawca, pedagog szkolny.</p>	<p>Zamieszczenie artykułu w szkolnej gazetce.</p>
<p>Uczeń rozumie proces dojrzewania biologicznego i psychicznego u dziewcząt i chłopców.</p>	<p>Uświadomienie uczniom wielopłaszczyznowości procesu dojrzewania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • drama, pogadanka, film, plansza 	<p>Nauczyciele specjaliści, pielęgniarka, lekarz.</p>	<p>Analiza ankiet.</p>

Klasa VI

CELE OPERACYJNE	ZADANIA NAUCZYCIELA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	EWALUACJA
<p>Potrafi kierować swoim rozwojem i określa własne cele życiowe. Zna możliwości własnego kształcenia i rozwoju oraz korzyści płynące dla niego samego i ojczyzny, wynikające z nauki w krajach UE.</p>	<p>Stwarzanie sytuacji zmuszających do dokonywania prawidłowych wyborów. Przygotowanie sprawdzianu klas szóstych. Uświadomienie potrzeby każdego człowieka w zakresie poszerzania i pogłębiania wiedzy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia warsztatowe- jaki/jaka jestem?. „kim chcę być?”, ustalanie celów życiowych • pomoc pedagoga wspierająca dokonanie wyboru • kształtowanie umiejętności rozwiązywania zadań testowych i radzenie sobie ze stresem towarzyszącym sprawdzianowi • prezentacja możliwości kształtowania przyszłości w oparciu o dobre wykształcenie 	<p>Wychowawca, pedagog szkolny, rodzice.</p>	<p>Ankiety podsumowujące podjęte działania, obserwacja i analiza zachowań uczniów i stopnia ich motywacji do dalszej pracy.</p>
<p>Uczeń potrafi być dumny z osiągniętych wyników. Uczeń jest tolerancyjny dla braku umiejętności i słabych wyników innych, pomaga słabszym w nauce.</p>	<p>Kształtowanie umiejętności autoprezentacji i pracy nad własnym doskonaleniem. Co zrobić, kiedy nie można być doskonałym?- zajęcia w grupach mające na celu kształtowanie tolerancji dla słabszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dyskusja- „uczeń, o jakim marzy nauczyciel” • udział w konkursach przedmiotowych • prezentacja własnej osobowości - określanie mocnych i słabych stron • zorganizowanie pomocy koleżeńskiej 	<p>Wychowawca, pedagog szkolny, rodzice.</p>	<p>Samoocena, ocena podejmowa - nych działań, wyniki konkursu.</p>

Potrafi przezwyciężać trudności w nauce i problemy wynikające z otrzymywania ocen niedostatecznych.	Kształtowanie poczucia bezpieczeństwa w szkole i poza nią. Jak pomóc sobie i innym, aby wszyscy w szkole czuli się bezpiecznie? Wskazanie możliwości pomocy uczniom, którzy tego potrzebują oraz osób i instytucji do tego przygotowanych.	<ul style="list-style-type: none"> dyskusja w klasie ankiety sprawdzające poczucie bezpieczeństwa w szkole 	Wychowawca, pedagog szkolny, rodzice, uczniowie.	Ankiety kontrolne, obserwacja zachowań uczniów.
Uczeń potrafi tworzyć atmosferę współpracy ze wszystkimi, bez względu na ich umiejętności.	Kształtowanie poczucia miłej i przyjaznej atmosfery w klasie.	<ul style="list-style-type: none"> planowanie i organizowanie wspólnie z uczniami imprez szkolnych i klasowych przedstawienie teatralne o charakterze profilaktycznym 	Samorząd szkolny, samorząd klasowy, wychowawcy.	Ocena realizowanych działań.
Radzimy sobie z konfliktami. Dbamy o poprawne kontakty społeczne.	Doskonalenie umiejętności rozwiązywania konfliktów. Kształtowanie pozytywnego nastawienia do ludzi i otoczenia.	<ul style="list-style-type: none"> zajęcia w grupach – dramy, projekcje filmów, pogadanki. 	Wychowawca, pedagog szkolny, nauczyciele.	Ankiety, wyniki dyskusji, bieżąca analiza stosunków między uczniami.
Uczeń potrafi podejmować decyzje zgodnie z wymogami ochrony środowiska.	Kształtowanie wrażliwości na zagrożenia środowiska i los istot żywych. Kształtowanie miłości do piękna ojczystej przyrody.	<ul style="list-style-type: none"> opieka nad zwierzętami w pracowni przyrodniczej i roślinami w całej szkole lekcje w zoo, palmiarni, arboretum. udział w akcji „sprzątanie świata.” wspólne planowanie wycieczek krajoznawczych 	Wychowawca, nauczyciel przyrody samorząd szkolny, uczniowie, rodzice.	Ocena realizowanych działań.

Uczeń zna życie i twórczość Henryka Sienkiewicza.	Rozwijanie poczucia przynależności do placówki o określonych tradycjach i wartościach.	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie gazetki szkolnej poświęconej życiu i twórczości patrona szkoły • zorganizowanie konkursu wiedzy o patronie. 	Nauczyciele języka polskiego, nauczyciel bibliotekarz, wychowawca.	Wyniki konkursu
Uczeń rozumie pojęcie tolerancji, umie ocenić w jakich sytuacjach jest tolerancyjny, a w jakich nie.	Próba odpowiedzi na pytanie- „Czy jestem człowiekiem tolerancyjnym?”	<ul style="list-style-type: none"> • drama, pogadanki, dyskusje na temat braku tolerancji 	Wychowawca, pedagog szkolny.	Plakaty, przedstawienia teatralne na temat tolerancji.
Uczeń wie, na czym polega sprawiedliwość.	Uświadomienie uczniom co to znaczy sprawiedliwość, poczucie sprawiedliwości.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanki, dyskusja, film, przykłady szkolne. • redagowanie kodeksu praw i obowiązków uczniów i porównanie go ze wzorcem. 	Wychowawca.	Zredagowany dokument – kodeks, ankiety diagnozujące poczucie sprawiedliwości uczniów.
Uczeń wie, jakie wynikają skutki z nałogów: narkotyki, nikotyna, alkohol.	Uświadomienie uczniom skutków nałogów.	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia warsztatowe „profilaktyka uzależnień” • drama, pogadanka, dyskusja, burza mózgów • prowadzenie tematycznych lekcji wychowawczych 	Pedagog, wychowawcy, specjaliści z zewnątrz.	Ocena zajęć dokonana przez uczniów.
Rodzic wie, jak chronić dziecko przed nałogami.	Uświadomienie rodziców na temat uzależnień i płynących z tego zagrożeń, które mogą spotkać dzieci.	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowy z pedagogiem, pogadanki • zajęcia dla rodziców • ulotki informacyjne • udostępnienie numerów telefonów instytucji wspomagających 	Dyrektor, pedagog, wychowawca.	

Uczeń rozumie i stosuje higienę ciała w okresie dojrzewania.	Przygotowanie uczniów do stosowania prawidłowej higieny w okresie dojrzewania.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka, film, drama, dyskusja, burza mózgów, metoda „kero” technika zadań niedokończonych	Nauczyciele specjaliści, pielęgniarka, lekarz, wychowawca.	Wyniki dyskusji, obserwacja zachowań uczniów.
--	--	--	--	---

PRZYKŁADOWY WYKAZ LITERATURY DO REALIZACJI PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

1. F. Adamski, „Edukacja wobec dylematów współczesności”, Kraków, 1999
2. J. Bąk, „Między nami – program i scenariusze zajęć wychowawczych”, Kraków 2003
3. J. Bąk, „Bajkowe spotkania – program zajęć wychowawczych”, Kraków 2003
4. G. Binder, „Trudności w nauce”, Warszawa 2003
5. T. Bóhmer, „Zabawy ułatwiające nawiązywanie kontaktów”
6. B. Fuks, „Zabawy na rozwiązywanie konfliktów i napięć w grupie”, 2003
7. T. Gordon, „Wychowanie bez porażek”, Warszawa 1994
8. J. Kaczurowska, „Co zrobić, aby dzieci nie sięgały do narkotyków”, Gdańsk 1995
9. M. Kędzierska – Osuchowska, E. Kuziel, „Edukacja prozdrowotna w szkole podstawowej i w gimnazjum – materiały dla nauczycieli”, Łódź 2001
10. T. Król, „Wędrujemy ku dorosłości”, Kraków 1999
11. M. Łabocki, „ABC wychowania”, Warszawa 1988
12. M. Łabocki, „Wychowanie w klasie szkolnej”, Warszawa 1988
13. M. Pomianowska, „Poradnik wychowawcy”, 2000
14. W. Portman, „Gry i zabawy przeciwko agresji”, 2003
15. J. Pospiszył, „Przemoc w rodzinie”, Warszawa 1994
16. K. Vopel, „Zabawy, które łączą”, Kielce 2004
17. K. Vopel, „Gry i zabawy integracyjne”, Kielce 1999